

Mitjans catalans o mitjans catalanocèntrics?

Víctor Alexandre

No fa gaire, una persona em deia que la majoria dels meus articles són políticament incorrectes. M'ho deia com un retret, i vaig pensar que era el retret més amable que m'havien fet mai. En primer lloc, perquè m'han dit coses molt pitjors, i, en segon lloc, perquè m'amoïnaria profundament que cap altar de l'ortodòxia els pogués considerar correctes. Sempre m'ha agradat parlar clar i català i em posa malalt la gent que no ho fa. Per això m'estimo més algú allunyat de les meves idees, però honest en l'expressió, que no pas aquell que em diu "endavant" a cau d'orella. El primer, dintre de la discrepància, em mereix un respecte, el segon, malgrat la sintonia, m'entristeix. Aquest article, per tant, també és políticament incorrecte, perquè parla de coses que es pensen però que no es diuen. Ja se sap, Catalunya és un país de dimensions modestes i a l'hora de guanyar-se la vida hom sempre acaba trobant-se les mateixes cares a l'altra banda de la taula. Especialment pel que fa a l'àmbit dels mitjans de comunicació. I això fa por. Por perquè som humans, i els humans hem de menjar. Tanmateix, la nostra autoestima com a poble pujaria de nivell si, com passa arreu del món, els nostres mitjans de comunicació fossin autocèntrics. Catalanocèntrics, en aquest cas. Però en tenim molt pocs. Tenim mitjans en català, sí, però catalanocèntrics...

El primer que a molta gent li ve al cap en parlar de catalanocentrisme és la llengua, com si ambdues coses fossin indestruïbles. Però no sempre és així, perquè una cosa és l'adscripció administrativa —són mitjans catalans tots aquells que tenen la seva seu central als Països Catalans— i una altra l'adscripció ideològica. La prova és que hi ha mitjans en català descaradament hispanocèntrics. La Vanguardia i El Periódico, per exemple, són mitjans amb la seu central a Catalunya, però ideològicament espanyols, la qual cosa fa que la seva manera de narrar-nos l'actualitat sigui sempre hispanocèntrica. "I El Periódico en català?", preguntarà algú. El Periódico en català també, perquè no estem parlant de la llengua en què se'ns transmet la notícia, sinó del marc polític referencial que hi ha en la seva elaboració i en el seu redactat. De fet, en el cas de la versió catalana d'El Periódico, la llengua és un element sense vida pròpia, una pura

La nostra autoestima
com a poble pujaria
de nivell si, com
passa arreu del món,
els nostres mitjans
de comunicació
fossin autocèntrics.
Catalanocèntrics,
en aquest cas.
Però en tenim
molt pocs. Tenim
mitjans en català, sí,
però catalanocèntrics...

estratègia de mercat, com ho demostra el fet que la immensa majoria dels textos que s'hi publiquen són redactats originalment en espanyol i traduïts mecànicament al català. És a dir, que estem parlant de periodistes catalans que escriuen en espanyol per a un mitjà en català. És tan grotesc que sembla un acudit. Però no ho és. Tampoc no és un acudit que un dia un redactor d'El Periódico va escriure "las tropas judías" i la versió catalana del diari va parlar de "les tropes mongetes". Dintre d'un temps, quan Catalunya sigui un Estat independent, els futurs estudiants de periodisme se'n faran creus que el país fos capaç d'evolucionar amb una premsa tan hispanodependent com aquesta.

Això no treu que sigui molt millor tenir una versió en català d'El Periódico que no tenir-ne, és clar que sí, però aquest fet no canvia la realitat, només la revesteix tot amagant el problema de fons. Recordo que quan va néixer aquesta versió molta gent va preguntar al diari per què no es deia El Periódic, en comptes d'El Periódico, i el diari va contestar que El Periódico era un nom propi i que els noms no es tradueixen. Molt bé. Aleshores, com és que l'edició d'Andorra d'El Periódico es diu El Periódic? Com és que la regla sobre el nom propi només regeix a Catalunya i no pas a Andorra? Com és que un diari com El Periódico, que es proclama universalista i enemic de posar fronteres, es mostra tan curós amb la frontera administrativa entre Andorra i Catalunya tot i que la llengua és la mateixa? Com és, en definitiva, que algú que s'autoproclama amic dels pobles es mostra tan respectuós amb els Estats i tan desdenyós amb els pobles mancats d'aquest atribut?

La llengua, ja ho veiem, no és garantia de res. De vegades —només cal parar atenció en els referents nacionals de certes informacions per adonar-se'n— fins i tot és un parany. I això és així perquè els qui volen una Catalunya subordinada a Espanya han après que la llengua catalana pot ser un magnífic esquer per rentar-nos el cervell. Aquesta és la raó per la qual resulta tan difícil sentir veus desacomplexades i fortes que ens treguin la son de les orelles. Resulta difícil, perquè ja fa molts anys que tant els qui manen com els qui controlen aquests mitjans són sempre els mateixos.